

การส่งเสริมการคิดวิเคราะห์วิชาประวัติศาสตร์โดยการเรียนรู้แบบนำตนเอง
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

Enhancing analytical thinking in history by self-directed learning
for mathayomsuksa 2 students

ชนกานต์ พิธิษฐวนิช¹

อัญชลี ทองแถม²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นวิจัยทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาการคิดวิเคราะห์ในวิชาประวัติศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยการเรียนรู้แบบนำตนเอง 2) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ 3) ศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้แบบนำตนเอง ในวิชาประวัติศาสตร์ 4) ศึกษาความพึงพอใจนักเรียนต่อการเรียนรู้แบบนำตนเอง กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 25 คน โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ สำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ซึ่งกำลังเรียนอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แผนการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์โดยการเรียนรู้แบบนำตนเอง แบบประเมินความสามารถการคิดวิเคราะห์ แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบประเมินการเรียนรู้แบบนำตนเอง แบบสังเกตพฤติกรรม แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนรู้แบบนำตนเอง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละและค่าเฉลี่ย ผลการวิจัย พบว่า

1) นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์วิชาประวัติศาสตร์โดยการเรียนรู้แบบนำตนเองผ่านเกณฑ์คะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 12 และมีนักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 88

2) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ผ่านเกณฑ์คะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 40 และนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 60

3) พฤติกรรมการเรียนรู้แบบนำตนเอง วิชาประวัติศาสตร์ อยู่ในระดับดี (Mean = 4.30, S.D.= 0.76) โดยประเมินเป็นรายกลุ่ม ผ่านเกณฑ์ระดับดี จำนวน 5 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 100 ประเมินเป็นรายบุคคล นักเรียน

¹ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาจันทบุรี

² ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

อยู่ในระดับดีมาก จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 4 ระดับดี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 68 และระดับพอใช้ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 28 พฤติกรรมการเรียนรู้แบบนำตนเอง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ด้านความสามารถใช้ทักษะการศึกษาหาความรู้และแก้ปัญหา ด้านความพร้อมในการเรียนรู้ ด้านความคิดของตนเองเกี่ยวกับการเป็นนักเรียนที่มีคุณภาพ ด้านความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ ด้านวิธีการเรียนรู้แบบตนเอง

4) ความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้แบบนำตนเอง อยู่ในระดับมาก (Mean = 4.44, S.D.= 0.62)

คำสำคัญ: การคิดวิเคราะห์, การเรียนรู้แบบนำตนเอง

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 –2579) ได้มีเป้าหมายพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพของ คนในชาติ ให้มีทักษะในการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงภายใต้สังคมแห่งการ เรียนรู้ที่คนไทยสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มุ่งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สอดคล้องต่อความ เปลี่ยนแปลงและความต้องการของระบบเศรษฐกิจเพื่อการพัฒนาประเทศชาติให้มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ปีพ.ศ. 2560-2579 ที่มีนโยบายสอดคล้องกับบริบทของสังคมในปัจจุบัน คือมี ความมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 คือ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพ มนุษย์ให้ มีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ได้ ด้วยตนเองในทุกสถานการณ์และทุก โอกาส

วิชาประวัติศาสตร์จัดอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพราะเป็น ศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเหตุการณ์ เรื่องราว และการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่างๆที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ ของมนุษย์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน การศึกษาประวัติศาสตร์จึงเปรียบเสมือนการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์ แหล่งวิทยาการความรู้ต่างๆที่ผ่านวิวัฒนาการของมนุษย์จากรุ่นสู่รุ่น คุณค่าและประโยชน์ของการศึกษา ประวัติศาสตร์กล่าวได้ว่าช่วยให้ผู้ศึกษาได้ฝึกสร้างทักษะการคิด รู้จักมีเหตุผล ใฝ่หาความรู้ เข้าใจธรรมชาติของ มนุษย์ รู้แนวทางการดำเนินชีวิตทั้งปัจจุบันและอนาคต เพราะการศึกษาประวัติศาสตร์จะต้องทำความเข้าใจ ข้อเท็จจริง ข้อมูลต่างๆที่ผ่านการรวบรวม วิเคราะห์ ตีความ ประเมินคุณค่าอย่างมีเหตุมีผลและมีหลักเกณฑ์ แต่ ปัจจุบันพบว่าผู้เรียนไม่เห็นความสำคัญของวิชาประวัติศาสตร์ เกิดความเบื่อหน่าย ขาดการพัฒนาทักษะการคิด วิเคราะห์วิจารณ์ การตีความ เพราะการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ตามสถานศึกษา โดย ส่วนใหญ่ การสอนของครูยังเน้นที่การท่องจำเนื้อหา สอนด้วยวิธีบรรยายเป็นหลัก ใช้แหล่งข้อมูลเดียว

คือแบบเรียน ไม่สามารถประยุกต์ใช้ความรู้กับชีวิตประจำวัน ไม่เห็นความสำคัญของวิชาประวัติศาสตร์เกิดการตั้งคำถามของผู้เรียนว่าเรียนไปทำไม เรียนแล้วได้อะไร จะเอาวิชาความรู้นี้ไปสร้างอาชีพได้อย่างไร (เฉลิม นิติเขตต์ปรีชา 2545 และ วิทยากร เชียงกุล 2553) สอดคล้องกับ วินัย พงศ์ศรีเพียร (2552, น.13-14) กล่าวว่า การสอนด้วยวิธีท่องจำเพียงอย่างเดียวจะทำให้ผู้เรียนขาดจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ ขาดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การวิพากษ์วิจารณ์ และไม่มีทักษะด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง แต่บทบาทของครูควรทำให้วิชาประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่มีส่วนช่วยในการพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ เข้าใจปัจจัยต่างๆ ด้วยการใช่วิธีการสอนที่อยู่บนพื้นฐานของการตั้งข้อสงสัย และกระบวนการวิเคราะห์อย่างสมเหตุสมผล การสอนประวัติศาสตร์จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนทัศนคติการเรียนการสอนโดยไม่ได้เน้นการสอนหนังสือ แต่ต้องเน้นการสอนให้คนมีปัญญาในการคิดวิเคราะห์

จากความสำคัญการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ข้างต้น กล่าวได้ว่าการคิดวิเคราะห์เป็นทักษะที่ควรพัฒนาในวิชาประวัติศาสตร์ เพื่อฝึกการคิดอย่างเป็นระบบ เป็นเหตุเป็นผล รู้จักแยกแยะ คิดแก้ปัญหา สามารถพิจารณาและสรุปเพื่อหาคำตอบได้ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2542) กล่าวว่า การคิดวิเคราะห์เป็นความสามารถในการสืบค้นข้อเท็จจริง ตอบคำถามบางสิ่งบางอย่าง โดยการตีความ การจำแนกแยกแยะ และทำความเข้าใจกับองค์ประกอบของสิ่งนั้น รวมถึงองค์ประกอบอื่นที่เกี่ยวข้อง หากความเชื่อมโยงว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร อีกทั้งประวัติศาสตร์ยังเป็นศาสตร์การเรียนรู้ที่สามารถบูรณาการกับศาสตร์อื่นได้ทุกแขนง และเฉลิม นิติเขตต์ปรีชา (2545, น.113) ได้เสนอหลักการสอนประวัติศาสตร์ไว้ว่า ควรสอนให้เด็กรู้วิธีการค้นหาความรู้ด้วยตนเอง โดยเปลี่ยนสภาพการเรียนการสอนแบบเดิมที่ครูเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เรียน มาเป็นครูเป็นผู้ช่วยเหลือชี้แนะแนวทาง หรือให้คำแนะนำ อาจทำได้โดยการฝึกหัดและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการใช้ความพยายามแสวงหาเหตุผล หัดคิดและคิดให้เป็น ไม่ว่าจะเป็นการคิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดวิเคราะห์ เปรียบเทียบ สังเคราะห์ และประเมินค่าข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ เพื่อนำไปสู่การสร้างความเข้าใจในการเรียนรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ ด้วยตนเองในที่สุด ดังนั้น การส่งเสริมความสามารถด้านคิดวิเคราะห์ในการเรียนประวัติศาสตร์ จึงมีความเหมาะสม เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้สูงขึ้น พร้อมทั้งดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ

การจัดการเรียนรู้แบบนำตนเองเป็นรูปแบบหนึ่งที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง บทบาทของผู้สอนจะเป็น “ผู้อำนวยความสะดวก” ที่จะช่วยกระตุ้น สร้างแรงจูงใจ ให้คำแนะนำ อำนวยความสะดวกแหล่งวิทยาการ และจัดบรรยากาศให้ผู้เรียนมีอิสระ มีการเรียนรู้ร่วมกันในหมู่ผู้เรียน ซึ่งการเรียนรู้นี้แบบนำตนเอง หรือ Self-directed Learning เป็นการเรียนรู้ที่สนับสนุนผู้เรียนในวัยผู้ใหญ่ได้เป็นอย่างดี Knowls (1975) มีแนวคิดว่าผู้เรียนจะเป็นผู้รับผิดชอบการเรียนของตนเอง ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ความต้องการของ

ตนเอง 2) การกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียน 3) การออกแบบแผนการเรียน 4) การแสวงหาแหล่งวิทยาการ 5) การประเมินผลการเรียนรู้ กระบวนการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ สามารถดูแล จัดสรรการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นการเรียนรู้ที่ไม่มีข้อจำกัดเรื่องอายุของผู้เรียน หากผู้เรียนได้รับการปลูกฝังความสามารถในการเรียนรู้ได้ด้วยการนำตนเองตั้งแต่วัยเด็กแล้ว จะทำให้ผู้เรียน รู้จักวิธีการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยที่ไม่ต้องมีใครคอยบอก (Knowles, 1975, 14-17)

การเรียนรู้ที่สนับสนุนการเรียนรู้แบบนำตนเองคือ PQ4R Trianto (2007, p. 146) ได้กล่าวสนับสนุน PQ4R เป็นหนึ่งในกลยุทธ์ที่ช่วยให้นักเรียนจดจำสิ่งที่อ่านได้ดีเป็นวิธีการสอนอ่านโดยใช้กลวิธีในการอ่าน 6 วิธี คือ การดูก่อนการอ่าน การตั้งคำถาม การอ่าน การบรรยายหรืออธิบาย การทบทวน การสะท้อนสิ่งที่อ่าน ตามขั้นตอน ดังนี้ ให้นักเรียนกวาดสายตาผ่านตัวอักษรอย่างคร่าวๆ และอ่านแบบเปิดผ่านไปอย่างรวดเร็วเพื่อหา ข้อมูลหรือจับใจความสำคัญแล้วให้นักเรียนตั้งคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน ในขณะที่อ่านพยายามตอบคำถามที่ ตั้งไว้ เมื่ออ่านจบ แล้วให้นักเรียนเขียนเชื่อมโยงเกี่ยวกับสิ่งที่อ่านผนวกกับความรู้ที่ตนเองมีอยู่เดิมออกมาในรูป ของการเขียนหรือการอภิปราย สรุป โต้แย้ง หรือแสดงความคิดเห็น หรือจดบันทึก จากนั้นให้นักเรียนทบทวน สิ่งที่อ่านอีกครั้ง แล้วบรรยายหรืออธิบายอย่างสรุปหรือบอกเล่าเกี่ยวกับสิ่งที่อ่าน ให้กับครูหรือเพื่อนนักเรียนฟัง กลวิธีการสอนแบบ PQ4R เป็นกลวิธีการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้รู้จักเตรียมการอ่าน ฝึกอ่านอย่างคล่องแคล่ว และเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

ด้วยเหตุนี้ การเรียนรู้แบบนำตนเองจึงมีประโยชน์ที่จะพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเพื่อสร้างทักษะการคิด วิเคราะห์สำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และเพื่อให้มีความสามารถแสวงหาความรู้ตลอดชีวิต ผู้วิจัยจึงสนใจการจัดการเรียนรู้แบบนำตนเอง มาใช้จัดการเรียนการสอนส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ในวิชาประวัติศาสตร์ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1 เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ในวิชาประวัติศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยการ เรียนรู้แบบนำตนเอง

1.2 เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

1.3 เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้แบบนำตนเอง ในวิชาประวัติศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2

1.4 เพื่อศึกษาความพึงพอใจนักเรียนต่อการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ ใน วิชาประวัติศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2. สมมติฐานการวิจัย

2.1 นักเรียนมีความสามารถการคิดวิเคราะห์ในวิชาประวัติศาสตร์มีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

2.2 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาประวัติศาสตร์มีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

2.3 นักเรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้แบบนำตนเอง ในวิชาประวัติศาสตร์อยู่ในระดับดี

2.4 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้แบบนำตนเองในวิชาประวัติศาสตร์อยู่ในระดับมาก

3. ขอบเขตของการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ สำนักงานเขต จตุจักร กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 9 ห้องเรียน มีนักเรียนทั้งหมด 380 คน

กลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 1 ห้อง นักเรียนทั้งหมด 25 คน โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ สำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3.2 ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น

การเรียนรู้แบบนำตนเอง

ตัวแปรตาม

1. ความสามารถการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
3. พฤติกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มและเดี่ยวในการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
4. ความพึงพอใจต่อการเรียนรู้แบบนำตนเอง ในการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

3.3 เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยคือ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยา และหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 พัฒนาการอาณาจักรธนบุรี จำนวน 16 คาบเรียน

3.4 ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 4.1 แผนการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์โดยการเรียนรู้แบบนำตนเอง
- 4.2 แบบประเมินความสามารถการคิดวิเคราะห์ในวิชาประวัติศาสตร์
- 4.3 แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาประวัติศาสตร์
- 4.4 แบบประเมินการเรียนรู้แบบนำตนเองในวิชาประวัติศาสตร์
- 4.5 แบบสังเกตพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้แบบนำตนเอง
- 4.6 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนรู้แบบนำตนเอง

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีดำเนินการวิจัยการส่งเสริมการคิดวิเคราะห์วิชาประวัติศาสตร์โดยการเรียนรู้แบบนำตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีวิธีดำเนินการดังนี้

5.1 ผู้สอนชี้แจงและอธิบายถึงวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยา และหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 พัฒนาการอาณาจักรธนบุรี ซึ่งจะใช้การเรียนรู้แบบนำตนเอง

5.2 ผู้สอนดำเนินการสอนตามแผนการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ จำนวน 2 หน่วยการเรียนรู้ ใช้เวลา 16 คาบเรียน และในขณะที่นักเรียนเรียนรู้ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้แบบนำตนเอง บันทึกเป็นข้อมูล

5.3 เมื่อสิ้นสุดหน่วยการเรียนรู้ทั้ง 2 หน่วย ให้นักเรียนทำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องพัฒนาการทางประวัติศาสตร์อยุธยาและพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ธนบุรี จำนวน 40 ข้อ เวลา 60 นาที เพื่อเก็บคะแนน

5.4 นักเรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจการเรียนรู้แบบนำตนเองและแบบประเมินการเรียนรู้แบบนำตนเอง

5.5 นำข้อมูลที่รวบรวมได้ทั้งหมดมาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการทางสถิติ

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 นำผลความสามารถการคิดวิเคราะห์ในวิชาประวัติศาสตร์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ สำหรับผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มาวิเคราะห์โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean)

6.2 วิเคราะห์แบบสังเกตพฤติกรรมแบบกลุ่มและเดี่ยว แบบประเมินการเรียนรู้แบบนำตนเอง และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

6.3 ประมวลผลโปรแกรมสำเร็จรูป แปลผล และวิเคราะห์ข้อมูล

6.4 อภิปรายผล โดยใช้ตารางและการพรรณนา

7. ผลการวิจัย

7.1 ผลการศึกษาความสามารถในการคิดวิเคราะห์วิชาประวัติศาสตร์ โดยการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 นักเรียนจำนวน 25 คน พบว่า นักเรียนมีคะแนนผ่านเกณฑ์ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 12 และมีคะแนนไม่ผ่านเกณฑ์ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 88

7.2 ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 นักเรียนจำนวน 25 คน พบว่า มีนักเรียนผ่านเกณฑ์ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 40 และนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 60

7.3 ผลการศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ วิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 นักเรียนจำนวน 25 คน พบว่า

7.3.1 พฤติกรรมการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ วิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนจำนวน 25 คน โดยประเมินเป็นรายกลุ่ม ผ่านเกณฑ์ระดับดี จำนวน 5 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 100

7.3.2 พฤติกรรมการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ วิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนจำนวน 25 คน โดยประเมินเป็นรายบุคคล นักเรียนอยู่ในระดับดีมาก จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 4 ระดับดี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 68 และระดับพอใช้ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 28

7.3.3 พฤติกรรมการเรียนรู้แบบนำตนเอง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ด้านความสามารถใช้ทักษะการศึกษาหาความรู้และแก้ปัญหา (Mean = 4.68, S.D.= 0.74) ด้านความพร้อมในการเรียนรู้ (Mean = 4.46, S.D.= 0.71) ด้านความคิดของตนเองเกี่ยวกับการเป็นนักเรียนที่มีคุณภาพ (Mean = 4.20,

S.D.= 0.65) ด้านความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ (Mean = 4.02, S.D.= 0.77) ด้านวิธีการเรียนรู้แบบตนเอง (Mean = 3.96, S.D.= 0.78)

4. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ วิชาประวัติศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 นักเรียนจำนวน 25 คน พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านผู้สอน (Mean = 4.49, S.D.= 0.59) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ (Mean = 4.46, S.D.= 0.62) และด้านนักเรียน (Mean = 4.38, S.D.= 0.72)

8. อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาความสามารถในการคิดวิเคราะห์วิชาประวัติศาสตร์โดยการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 นักเรียนจำนวน 25 คน พบว่า นักเรียนมีคะแนนผ่านเกณฑ์ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 มีจำนวนน้อย เนื่องจาก กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ฝึกการคิดวิเคราะห์ ที่ใช้การเรียนรู้แบบนำตนเอง ที่ผู้วิจัยจัดขึ้น เป็นกิจกรรมใหม่ๆ ที่นักเรียนไม่คุ้นเคย โดยนักเรียนคุ้นเคยกับการเรียนรู้แบบครูเป็นผู้บรรยาย ผู้วิจัยเห็นว่าการจัดการเรียนรู้ปัจจุบันควร นำการจัดการเรียนรู้แบบนำตนเองมาใช้ให้มากขึ้น หรือเปลี่ยนไปใช้เทคนิคที่หลากหลายแทนการบรรยายโดยครู สอดคล้องกับงานวิจัยของนัตดา อังสุโวทัย (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนวิชาเคมีที่เน้นกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในด้านลักษณะการเรียนรู้แบบนำตนเอง พบว่า รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพทำให้นักเรียนกลุ่มทดลองที่มีทักษะพื้นฐานการเรียนรู้ระดับสูง ได้พัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีลักษณะการเรียนรู้แบบนำตนเอง โดยเปรียบเทียบกับก่อนการทดลองและกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และ Brown (2002) ศึกษาวิจัยเรื่อง การเรียนรู้แบบนำตนเองของชั้นเรียนเกรด 8 ผลการวิจัยพบว่า โครงการนี้มีผลให้นักเรียนมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายหลักสูตรเป็นแบบบูรณาการและประเมินผลตามสภาพจริง เมื่อเปรียบเทียบคะแนนจากแบบทดสอบมาตรฐานพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนไม่แตกต่างจากนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ จากผลดำเนินโครงการเป็นระยะ 3 ปี แสดงให้เห็นว่าความสามารถของการเรียนอย่างสืบสอบมีนัยสำคัญ และเป็นการเรียนรู้ที่มีพลัง

เมื่อประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์จากกิจกรรมที่ทำมีคะแนนไม่สูงนัก เนื่องจากนักเรียนมักจะไม่ได้ตั้งคำถามเพื่อฝึกการคิดวิเคราะห์ แต่ตั้งคำถามง่ายๆเพื่อหาคำตอบ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าครูควรฝึกให้นักเรียนได้ตั้งคำถามในขั้นนำก่อนเข้าสู่บทเรียนในทุกครั้ง เพื่อเสริมสร้างความสามารถการคิดวิเคราะห์ ซึ่ง Guglielmino (1977) กล่าวถึงลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองว่าจะต้องอาศัยเงื่อนไขของการจัดสภาพการเรียนซึ่งเกิดขึ้นได้ในสถานการณ์หลายอย่าง เช่น การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเกิดขึ้นได้ทั้งในชั้นเรียน โดยมีผู้สอนเป็นผู้นำในการเรียน และนักเรียนวางแผนกำหนดโครงการเรียนรู้ด้วยตนเอง บุคลิกลักษณะของนักเรียน

ซึ่งประกอบขึ้นด้วยเจตคติ ค่านิยมและความสามารถของนักเรียน ซึ่งมีโอกาสเกิดขึ้นได้สูงสุดเมื่อมีการจัดสภาพ การเรียนที่ส่งเสริมกัน ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองจึงเป็นบุคลิกลักษณะที่ซับซ้อนที่แต่ละบุคคลมีไม่ เท่ากัน และ Cornwall (1981, p.191) ได้กล่าวถึงบทบาทของนักเรียนรู้ด้วยตนเอง นักเรียนอาจตั้งคำถามเพื่อเป็น แนวทางในการวางแผนการเรียนรู้ เช่น จะเรียนรู้อย่างไร และเมื่อใดจะเรียนรู้ได้เร็วที่สุด จะมีวิธีการอะไรใน การศึกษาเรื่องนั้นๆ จะใช้แหล่งข้อมูลอะไรบ้างและจะกำหนดจุดประสงค์เฉพาะในการศึกษาของตนอย่างไร จะคาดหวังความรู้ ทักษะและเจตคติอะไร จะประเมินผลการเรียนรู้ตนเองอย่างไร จะใช้เกณฑ์อะไรตัดสินว่า ประสบความสำเร็จหรือไม่

2. ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 นักเรียนจำนวน 25 คน พบว่า มีนักเรียนผ่านเกณฑ์ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 จำนวนน้อย

เนื่องจากคะแนนความสามารถคิดวิเคราะห์ก่อนข้างต่ำ อาจเกิดจากความไม่เข้าใจในเนื้อหาที่เรียนรู้ โดยการเรียนรู้แบบนำตนเอง จึงทำให้นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 เป็น จำนวนมาก จะเห็นว่า คนที่ผ่านเกณฑ์ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เมื่อย้อนกลับไปพิจารณาความสามารถใน การคิดวิเคราะห์ของนักเรียนบางคนคะแนนไม่ผ่านเกณฑ์ แต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นปรนัยแบบเลือกตอบ ส่วนความสามารถคิดวิเคราะห์ นักเรียนต้องแสวงหา ความรู้ด้วยตนเอง โดยมีหลักการคิดวิเคราะห์ 3 ด้านคือ ด้านความสำคัญ ด้านความสัมพันธ์ และด้านหลักการ ซึ่งเป็นแนวคิดการวิเคราะห์ของ Bloom (1959) ทำให้เห็นการทำงานของนักเรียนเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม ซึ่งเป็นผลทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ การคิดวิเคราะห์ขึ้น และการคิดวิเคราะห์นี้เอง ทำให้นักเรียนมีความรู้ เพิ่มขึ้น ตามปกติการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์มีลักษณะข้อสอบส่วนใหญ่เป็นแบบวัดความรู้ความจำ จะไม่ค่อยมีการคิดวิเคราะห์ ถึงแม้ว่านักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนข้างต่ำแต่ นักเรียนก็มีการ เรียนรู้ การคิดวิเคราะห์เพิ่มขึ้น

อีกประการหนึ่งที่นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ไม่ผ่านจำนวนมาก อาจเนื่องจากวิชา ประวัติศาสตร์มีเนื้อหาค่อนข้างยาก โดยเฉพาะนักเรียนที่ไม่มีพื้นฐานความรู้ทางประวัติศาสตร์ ก็ไม่สามารถ วิเคราะห์หาคำตอบที่ถูกต้องได้ ดังนั้น จึงควรฝึกความสามารถคิดวิเคราะห์โดยใช้การเรียนรู้แบบนำตนเอง สามารถช่วยในการพัฒนาการเรียนรู้ได้ อย่างไรก็ตาม นักเรียนไม่เคยฝึกฝนให้เรียนรู้ด้วยตนเองมาก่อน จึงไม่ เข้าใจ และยังชอบการเรียนรู้แบบครูเป็นผู้บอกและเป็นผู้บรรยาย

3. ผลการศึกษาพฤติกรรมการใช้การเรียนรู้แบบนำตนเอง วิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 นักเรียนอยู่ในระดับดี ทั้งการประเมินแบบเดี่ยว และแบบกลุ่ม เมื่อมาพิจารณารายละเอียดของ การที่นักเรียนประเมินตนเอง ด้านความสามารถการใช้ทักษะการศึกษาหาความรู้และแก้ปัญหา อยู่ในระดับดี

มาก (Mean = 4.68 S.D.= 0.59) และยังมีประเด็นย่อยอื่นๆ เช่น ยินดีรับฟัง แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น ต้องการเรียนรู้ให้มากขึ้นเพื่ออนาคตของตนเอง ชอบการเรียนแบบอิสระ ค้นคว้าหาความรู้เมื่อใดเวลาใดก็ได้ คิดว่าการเรียนรู้เป็นเครื่องมือในการใช้ชีวิต เป็นต้น เมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่มีคะแนนไม่ผ่าน และมีคะแนนผ่านจำนวนไม่มากนัก เนื่องจากการเรียนรู้แบบนำตนเองเป็นการเรียนรู้ที่นักเรียนได้รับความรู้โดยตรงจากการปฏิบัติ เอื้อให้นักเรียนได้ใช้ความคิด จัดลำดับเหตุการณ์อย่างเป็นระบบ ทำความเข้าใจ เชื่อมโยง หาเหตุและผล สรุปสิ่งที่ตนเองเรียนรู้ ซึ่ง Knowles (1975) ได้กล่าวถึงการเรียนรู้แบบนำตนเองว่า เป็นกระบวนการริเริ่มเรียนรู้จากตัวเอง วินิจฉัยความต้องการเรียนรู้ กำหนดเป้าหมายและแหล่งเรียนรู้ เลือกยุทธวิธีและนำไปใช้ได้เหมาะสม รวมถึงประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งการเรียนรู้เช่นนี้จะเกิดขึ้น โดยได้รับการช่วยเหลือจากผู้อื่นหรือไม่ก็ได้ Knowles ยังบอกอีกด้วยว่า ผู้ที่ริเริ่มเรียนรู้จากตนเองจะสามารถเรียนรู้ได้มากและดีกว่าผู้ที่รับความรู้จากผู้สอนอยู่ฝ่ายเดียว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มณฑา ชุ่มสุคนธ์ (2552) เรื่องการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยชี้แนะตนเองในการสอนรายวิชา เศรษฐศาสตร์ใน โรงเรียนศึกษา โดยได้เปรียบเทียบ ความพร้อมในการเรียนรู้โดยการชี้แนะตนเองของนักศึกษา ก่อนและหลังจัดกระบวนการเรียนรู้ ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อกระบวนการเรียนรู้โดยการชี้แนะตนเอง ในรายวิชา เศรษฐศาสตร์ ใน โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีความพร้อมในการเรียนรู้โดยการชี้แนะตนเอง หลังการจัดกระบวนการเรียนรู้สูงกว่า ก่อนจัดกระบวนการเรียนรู้

4. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ วิชาประวัติศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 นักเรียนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ทั้งในด้านผู้สอน กิจกรรมการเรียนรู้ และนักเรียน-เนื่องจากการเรียนรู้แบบนำตนเองผู้สอนจะต้องสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นกันเองกับนักเรียน คอยช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่นักเรียนเมื่อมีปัญหาเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีอิสระ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย มณฑา ชุ่มสุคนธ์ (2552) ผลการวิจัยพบว่าความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยการชี้แนะตนเองในภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการสร้างบรรยากาศความเป็นกันเอง การดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้โดยมีผู้สอนคอยอำนวยความสะดวก เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง กำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่เป็นจริงได้ ผู้สอนอำนวยความสะดวกให้นักเรียนวิเคราะห์ ความต้องการของตนเอง สามารถประเมินความก้าวหน้าของการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นระยะ และจัดโครงสร้าง ทางการกายภาพของห้องเรียนให้มีลักษณะไม่เป็นทางการนัก อยู่ในระดับมากเรียงตามลำดับ

9. ข้อค้นพบของงานวิจัยในครั้งนี้

1. การเรียนรู้แบบนำตนเองสามารถพัฒนาความสามารถการคิดวิเคราะห์ในวิชาประวัติศาสตร์ได้ เนื่องจากนักเรียนได้ใช้ความรู้ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เริ่มตั้งแต่การกำหนดวัตถุประสงค์ การวางแผน การเรียน ดำเนินการเรียนรู้(แสวงหาความรู้จากที่ครูจัดหาให้/วิทยากร) และประเมินผลการเรียนรู้โดยนักเรียนเป็นผู้ประเมินตนเอง นักเรียนได้ใช้ทักษะการตั้งคำถามแบบคิดวิเคราะห์เพื่อหาคำตอบด้วยตนเอง เช่น สาเหตุของการเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2 คืออะไร และเป็นอย่างไร การเรียนรู้แบบนี้เป็นการเรียนรู้ด้วยตัวนักเรียนเอง แบบนักเรียนเป็นศูนย์กลาง มากกว่าการเรียนรู้แบบครูเป็นผู้บรรยาย การจัดเรียนรู้แบบนำตนเองจะช่วยพัฒนาความสามารถของนักเรียนได้มากขึ้น หากมีการจัดการเรียนรู้แบบนำตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างความคุ้นเคยให้กับนักเรียน บรรยากาศของการเรียนทำให้นักเรียนทำงานได้อย่างอิสระ ครูช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่นักเรียนเมื่อมีปัญหา มีการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ในเนื้อหาที่เรียนมากขึ้น ในอนาคตนักเรียนอาจจะนำการเรียนรู้ไปใช้ในการเรียนระดับสูงได้

2. การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบนำตนเอง สามารถออกแบบได้ทั้งกิจกรรมเดี่ยว และกลุ่ม เพราะการส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้เป็นรายบุคคลจะช่วยให้ นักเรียนได้ค้นพบความรู้ด้วยตนเอง และเมื่อทำงานเป็นกลุ่ม จะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้ความคิดกันภายในและระหว่างกลุ่มในการนำเสนอ ทำให้เกิดการพัฒนาความสามารถทางการคิดเพิ่มขึ้นจากการนำเสนอของนักเรียนแต่ละกลุ่ม

3. การเรียนรู้แบบนำตนเองสามารถนำไปปรับใช้ในรายวิชาอื่นได้ เพราะเป็นการสร้างลักษณะการเรียนรู้แบบที่ตนเองเป็นผู้นำในการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ค้นคว้าหาความรู้ มีความรับผิดชอบ ตลอดจนประเมินผลการเรียนรู้ของตนเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข ซึ่งคุณลักษณะนี้เป็นพื้นฐานการเรียนรู้ในทุกวิชา โดยต้องดำเนินการอย่างค่อยเป็นค่อยไปและต่อเนื่อง

10. ข้อเสนอแนะ

10.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1. การนำอุปกรณ์ สื่อหรือแหล่งข้อมูลมาใช้จำเป็นต้องเลือกเหมาะสมกับนักเรียน หรือบางครั้งอาจต้องใช้สื่อหลายอย่าง หรือสื่อประสมเข้ามาช่วยดำเนินการทำให้กิจกรรมการเรียนรู้ดียิ่งขึ้น

2. ครูผู้สอนควรศึกษาและทำความเข้าใจการจัดการเรียนรู้แบบนำตนเองให้ชัดเจน พร้อมชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนและการเรียนรู้แบบนำตนเองอย่างชัดเจน โดยอธิบายให้นักเรียนเข้าใจบทบาทหน้าที่ของครู

3. การเรียนรู้แบบนำตนเองไม่จำเป็นต้องเรียนภายในชั้นเรียนเท่านั้น แต่สามารถเรียนนอกห้องได้เช่นกัน เช่น การเรียนในห้องสมุด หรือการเรียนในห้องคอมพิวเตอร์ ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากหลากหลายแหล่ง และเป็นการเปลี่ยนบรรยากาศการเรียนการสอนแบบเดิมๆ

10.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ หรือการคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นหรือตอนปลาย

บรรณานุกรม

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2542). *การคิดเชิงวิเคราะห์*. กรุงเทพฯ: ชักเชสมิเดีย.
- เฉลิม นิตีเจตต์ปรีชา. (2545). *เทคนิคการสอนประวัติศาสตร์*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- นัลดดา อังสุโวทัย. (2550). *การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอน วิชาเคมีที่เน้นกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง ของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาคุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มณฑา ชุ่มสุคนธ์. (2552). *การจัดกระบวนการเรียนรู้โดยการชี้นำตนเอง (SDL) ในการสอนรายวิชา เศรษฐศาสตร์ในโรงเรียน*. วารสารศึกษาศาสตร์, 36(2), 84-86
- วิทยากร เชียงกุล. (2553). *สภาวะการศึกษาไทย ปี 2551/2552 : บทบาทการศึกษากับการพัฒนาทาง เศรษฐกิจและสังคม*. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- วินัย พงศ์ศรีเพียร. (2552, กรกฎาคม-กันยายน). *การสอนประวัติศาสตร์ไทยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วารสารวิชาการ. 12(3): 9 – 16.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๕*. กรุงเทพฯ: พรินทวนกราฟฟิค.
- Bloom, Benjamin S.; & et al. (1956). *Taxonomy of Educational Objectives Handbook I: Cognitive Domain*. 17th ed. New York: David Mackay.
- Brown, Dave. F. (2002). Self – directed Learning in an 8th Grade Classroom. *Education Leadership*. 60(1), 54-58.
- Cornwall, M (1981) Putting it into practice: promoting independent learning in traditional institution. In Boud, D (ed) *Developing student autonomy in learning* 2d edn. London: Kogan Page.
- Guglielmino, L. M. (1977). *Development of the self – directed learning readiness scale*. Doctoral Dissertation University of Georgia.
- Knowles Malcolm. S. (1975). *Self – directed Learning. A Guide for Learners and Teachers*. New York : Association Press.
- Trianto. (2007). *Model-Model Pembelajaran Inovatif Berorientasi Konstruktivistik*. Jakarta : Prestasi Pustaka Publisher.